

We zeggen het maar even voor de zekerheid: printen is alleen toegestaan voor persoonlijk gebruik. Het is niet supersympathiek om dit artikel te verspreiden. Sterker nog: het is verboden. Gelukkig is het heel eenvoudig om anderen een Blendle-linkje te sturen. Delen kan dus altijd!

REVVU

07-09-2016

GROOT INTERVIEW Journalist/econoom Mathijs Bouman

‘WE HEBBEN DE BRITTEN HEEL HARD NODIG’

Wordt het bespreken van economische zaken echt ingewikkeld, dan valt in de mediawereld al snel één naam: Mathijs Bouman (50), de man die bijna overal wel een antwoord op heeft. ‘We staan aan de vooravond van een nieuwe economische omwenteling.’

Tekst Libben Reeskamp

Trouwe kijkers van RTLZ en oplettende lezers van je columns in *Het Financieele Dagblad* hebben jou leren kennen als een rasoptimist onder de bekende economen van Nederland. Toch niet een tikje chagrijnig geworden als gevolg van de Brexit?

‘Nou, de moed zonk wel even in mijn schoenen toen ik ’s ochtends wakker werd en de uitslag van het Britse referendum voor mijn kiezen kreeg. Maar liefst 51,9 procent van de Britten bleek te hebben gestemd voor een vertrek uit de EU. En dat terwijl de meeste peilingen in aanloop naar het referendum ervan uitgingen dat de Britten uiteindelijk wel voor een verblijf in de EU zouden kiezen. Hè bah, moet ik weer al die negatieve verhalen over de zogenaamde spartelende economie van de Europese Unie anhoren en van commentaar

voorzien, schoot er door mijn hoofd. Gaat het weer de hele tijd over hoe anti-Europese politici zoals Jean-Marie Le Pen en Geert Wilders terrein winnen en zich gesterkt voelen door de Brexit. Gaat het weer jaren over de vraag of de Europese Unie nou wel zo democratisch is of niet. Doodmoe word ik van dat soort simplistische discussies.'

Zo gek is die vraag toch niet? Brussel speelt graag eigen baas over Europa en kan wel wat bijlessen democratisch bestuur volgen.

'Ik ben wel de laatste om te ontkennen dat de Europese Unie buitengewoon slecht georganiseerd is, dat er veel te veel politieke macht ligt bij de Europese Raad. Dat komt ook omdat de EU voortdurend moet dealen met veto-achtige invloeden van de regeringen van machtige lidstaten zoals Duitsland en Frankrijk. Dat leidt er weer toe dat er vaak veel ondemocratische besluiten worden genomen. De Europese monetaire unie met de euro als gemeenschappelijke munt functioneert ook niet naar behoren. Dat komt omdat het maar niet lukt om in Europees verband eenduidige en heldere afspraken over een gemeenschappelijk begrotingsbeleid te maken. Zo hebben Frankrijk, Duitsland en Italië zich nooit willen houden aan de afspraken dat het begrotingstekort van een nationale lidstaat niet hoger mag zijn dan drie procent van het binnenlands bruto product.'

Je staat te boek als een onvervalst pleitbezorger van internationale samenwerking, economische vrijhandel en een Europa zonder grenzen. Je hebt jezelf weleens gekscherend een 'eurofiel extremist' genoemd. Schuilt er dan toch een euroscepticus in je?

'Ik noem me toch liever geen eurofiel. Dat klinkt als een soort francofiel in het groot of als iemand die dol is op Duitse worstjes, Tsjechische biertjes en Franse wijnen en kazen. Maar ik ben niet verliefd op Europa.'

Hoe moeten we je dan noemen?

'Noem me maar een solo-scepticus. Ik ben ervan overtuigd dat Nederland het alleen niet redt in een wereld waarin het economische

zwaartepunt zich snel naar het oosten verplaatst. Ik denk oprecht dat we onze belangen beter kunnen dienen binnen de EU, dan erbuiten. Solo gaat het niet meer. Vandaar de term solo-scepticus.'

Toch niet een stukje twijfelachtiger geworden over het Europese project sinds de Brexit?

'Ik omarm het Europese project onverminderd omdat het ons duurzame vrede, stabiliteit en een ongekennde welvaart heeft gebracht. Dankzij deze Europese samenwerking is Europa het grootste handelsblok van de wereld.'

Ondertussen zet het dreigende vertrek van de Britten uit de EU een rem op de groei van de Nederlandse economie als we de laatste ramingen van het Centraal Planbureau in augustus moeten geloven. Kijk je hiervan op?

'Het zou mij niet verbazen als we in Nederland als gevolg van de Brexit een paar tienden van een procent aan economische groei gaan mislopen in 2017. Al is het alleen maar vanwege de schrikreactie van de financiële markten op de Brexit. De onzekerheid die hierdoor ontstaat, is nooit goed voor economische groei. We zijn ook behoorlijk close met de Britten. Groot-Brittannië is na Duitsland de belangrijkste handelspartner van Nederland. Als de Britten na hun Brexit er niet in slagen een goed handelsakkoord met de EU te sluiten, dan gaat dat vooral pijn doen in de portemonnee van de Ieren en de Nederlanders.'

Even terug naar 23 juni, de dag van een nu al historisch referendum voor de Britten en de rest van Europa. Waar was je 's nachts toen de eerste referendumuitslagen binnenkwamen?

'Thuis achter mijn computer. Ik hield vooral Twitter in de gaten over de eerste stembusuitslagen die binnendruppelden. Om een uur of één 's nachts bleek ineens het tij zich te gaan keren ten gunste van de Brexiteers. En dat was nota bene een paar uur nadat de UKIP-voorman Nigel Farage erkende dat het Brexit-kamp het referendum had verloren. Met een unheimisch gevoel ben ik rond een uur of twee

toen maar gaan slapen. Ik hield er rekening mee dat het heel spannend zou worden, maar mijn verbijstering de volgende ochtend over de uiteindelijke stembusuitslag was er niet minder om.'

De avond ervoor stelde je samen met Sywert van Lienden in *RTL Late Night* ons nog gerust dat het echt niet zo'n vaart zou lopen met die gekke Britten....

'Tja, dat was achteraf niet zo fraai, al kan ik er wel om blijven glimlachen. Sywert en ik baseerden onze visie op de laatste polls, die duidelijk wezen op een nederlaag voor het Brexit-kamp. Ik heb toen ook nog potsierlijke dingen gezegd zoals dat we maar beter moeten luisteren naar de financiële markten, die al maanden voorspelden dat het niet zou uitdraaien op een Brexit. Ach, alles wat we toen met grote stelligheid beweerden, moeten we maar snel vergeten.'

Zelfs goede economen zitten er met hun voorspellingen dus wel eens flink naast, net als menige weerman?

'Hoeveel kennis en kunde je ook hebt opgedaan als econoom of als meteoroloog, accurate voorspellingen doen blijft het moeilijkste wat er is. Maar als je je als econoom waagt aan voorspellingen, dan doe je het eigenlijk nooit goed. Dat heb ik zelf aan den lijve ondervonden als financieel-economisch commentator in 2008.'

Hoezo?

'Toen kreeg ik de wind van voren. Bij RTLZ hadden we al door dat er een grote financieel-economische crisis op komst was als gevolg van de bankencrisis, helemaal na de val van de zakenbank Lehman Brothers in september van dat jaar. Voortdurend heb ik en andere beurscommentatoren – Willem Middelkoop voorop, die een crash al veel eerder zag aankomen dan ik – beleggers en consumenten erop gewezen dat het menens zou gaan worden, aan de hand van overweldigend veel feitenmateriaal. Woedende reacties vielen ons ten deel, zelfs van Haagse politieke leiders. *Wat een schandalige journalistiek is dit, kregen we te horen. Jullie praten ons een recessie in.* Achteraf bleek dat we met onze zogenaamde onheilstijdingen nog mild waren. De

crisis bleek nog veel harder toe te slaan. Voor de naamsbekendheid van RTLZ is dit alleen maar goed geweest.'

Ook voor jouw naamsbekendheid.

'Als econoom ben ik min of meer toevallig op tv beland, maar ik zal het ruitertlijk toegeven: de val van Lehman Brothers heeft mijn tv-carrière een boost gegeven. Vooral toen de bankencrisis ook toesloeg in Europa en Nederlandse banken aan de beurt waren, moest ik ineens regelmatig opdraven in *DWDD* en andere veel bekeken talk-shows.'

Sindsdien is je ster als economisch commentator snel gerezen.

Bij DWDD ben jij de man die tekst en uitleg moet geven over economische zaken, tenzij ze niet al te ingewikkeld zijn, want dan gaat de voorkeur uit naar Jort Kelder...

'Hahaha, nou er zijn nog zoveel meer economen in Nederland die uitstekend op tv kunnen uitleggen hoe onze economie ervoor staat. Nederland telt wel te veel academische academici die hun hooggeleerde kennis en vaardigheden niet willen delen met een groot publiek terwijl hun salarissen wel met publiek geld wordt betaald.'

Daar heb jij geen last van. Al leidt dat ook wel weer tot wrevel van bijvoorbeeld Joris Luyendijk, auteur van de bestseller *Dit kan niet waar zijn*, en een uitgesproken financieel-economisch commentator als Ewald Engelen. Beide heren afficheerden jou als een 'volgzame adept van het poldermodel' dan wel het establishment.

'Ik heb geen zin over om over personen publiekelijk uitspraken te doen. Al moet ik wel toegeven dat ik erg heb moeten lachen om tweets van Engelen dat ik een onderdeel zou zijn van de elite. En dat zegt een hoogleraar die rondloopt in Italiaanse maatpakken en prominent lid is van de Partij voor de Dieren, een politieke partij die vooral populair is onder hogeropgeleiden. Dan ben je volgens mij eerder een exponent van de elite dan een zzp'er zoals ik die woont in West-Friesland. Ach, laat ook maar: Ewald Engelen heeft meer ver-

stand van het debat dan van economie.'

Is alles wel weer koek en ei tussen jou en Rob Wijnberg, hoofdredacteur van De Correspondent? Eind vorig jaar bij DWDD tijdens een discussie over privacy en verzekeraars, trok Wijnberg jouw integriteit in twijfel omdat je weleens hebt geschnabbeld voor Achmea.

'Die zaak is voor mij allang afgedaan. Direct na die uitzending gaf Wijnberg aan op onder meer Twitter op geen enkel vlak te twijfelen aan mijn integriteit. Die onthulling van Wijnberg in DWDD was helemaal geen onthulling. Ik heb wel eens een pensioenseminar voorgezeten voor Achmea en daar ben ik voor betaald. Verder niks aan de hand. Moest ik drie economen in een panel ondervragen. Dat is het onderdeel van mijn werk als zzp'er. Ik ben freelancer en ik ben volkomen transparant over mijn journalistieke werkzaamheden. Vanaf dag één hou ik op mijn website bij wat voor betaalde klus ik doe. Ik vermeld alleen niet welk bedrag ik voor een betaalde klus. Dat is privé.'

Enkele maanden geleden vertelde zzp'er Charles Groenhuijsen aan Nieuwe Revu dat er volgens hem wel grenzen zijn aan journalistieke schnabbels. Zo zou hij nooit bijklussen voor wapenfabrikanten en de tabaksindustrie en ook zou hij grote moeite hebben met het omstreden gentschbedrijf en zadenproducent Monsanto. Zit jij op dezelfde lijn?

'Monsanto is voor mij het antwoord op de vraag hoe er straks voor negen miljard mensen op deze aardbol nog genoeg te eten is. Dus met Monsanto zou ik geen enkele moeite hebben. Wat ik nooit zal doen, is me laten inhuren voor promotiecampagnes voor bedrijven. Bedrijven die mij inhuren kunnen niet hun wil opleggen aan mijn journalistieke uitingen. Dus als ik alleen maar mag vertellen wat zij graag willen horen, dan zou ik direct weigeren. Dat geldt niet alleen voor omstreden bedrijven, maar ook voor bijvoorbeeld de Triodos Bank.'

Je was amper 32 toen je promoveerde als econoom aan de Universiteit van Amsterdam. Was je als tiener ook al gegrepen door de leer van de schaarste?

‘Op de middelbare school vond ik het vak economie wel interessant en maatschappelijk relevant, maar niet meer dan dat. Ik was ook geen bijster goede leerling. Heb eerst de havo gedaan, daarna het vwo. Aan de universiteit ben ik het vak economie pas echt boeiend gaan vinden. Wat dat betreft ben ik een typische laatbloeier.’

Je hebt ook nog even overwogen om natuurkunde te gaan studeren. Waarom ben je er niet aan begonnen?

‘Omdat ik daarvoor gewoonweg niet slim genoeg was. Het liefst was ik ruimtevaartkunde gaan studeren of een andere technische studie. Maar voor dat soort vakken moet je heel goed zijn in wiskunde, voor economie volstaat een beetje goed. Dus toen was de keuze snel gemaakt.’

Dus je wetenschappelijke liefde voor economie is surrogaat?

‘Eigenlijk wel, ja. Ik ben me er bewust van dat er in deze constatering een zekere tragiek schuilgaat. Begrijp me goed: ik vind economie vanwege de maatschappelijke verwevenheid zeer interessant en het is vaak veel relevanter dan menig technische wetenschap. Maar het fijne van een technische wetenschap is de zekerheid en de empirische hardheid. Het toepassen van een technische of exacte wetenschap biedt heerlijk houvast. Als dat klopt, dan werkt het gewoon. Dat vind ik ook zo leuk als je bezig bent met het in elkaar zetten van een computer of een robot.’

Zelf robots in elkaar knutselen is toch een hobby van jou en je zoontje van elf?

‘We hebben een *Me-Arm* samen in elkaar gesleuteld. Mag verder geen naam hebben. Het is een heel simpele robotarm, die met behulp van een 3D-printer thuis in elkaar gezet moet worden.’

Je fascinatie voor robots komt niet uit de lucht vallen. Je bent dol op sciencefiction en je weet alles van *Star Wars* en *Star Trek*.

‘Ik ben een typische vooruitgangsdenger die ervan overtuigd is dat de mensheid kan profiteren van nieuwe technologische uitvindingen. Robots kunnen ook ons leven in de toekomst een stuk veraangename-
men. Denk alleen maar aan de zorg waarbij ouderen op hoge leeftijd zelfstandig kunnen blijven wonen dankzij hulp van robots. Filosoferen met een vleugje wetenschap over hoe onze toekomstige samenleving technisch is ingericht vind ik mateloos boeiend. Zo heb ik alle sciencefictionboeken van de Amerikaanse schrijver en biochemicus Isaac Asimov verslonden. Met sciencefictionfilms heb ik iets minder. Star Wars zit vol met moralistische shit en is gegoten in suikerzoete romantiek. Geef mij maar Star Trek, dat is veel wetenschappelijker. En, om even terug te grijpen naar mijn vak van economie: we staan aan de vooravond van een nieuwe economische omwenteling.’

Welke economische revolutie staat er voor de deur dan?

‘De afgelopen dertig jaar ging het vooral over de economie van het internet, maar de rest van deze eeuw gaan we het heel veel hebben over de economie van het zonnestelsel.

Ruimtevaartconomie is dé toekomst. Om je een beeld te geven: momenteel draaien heel veel satellieten om de aarde heen. Die moeten informatie terugsturen naar de oppervlakte van de aarde. Om deze radiofrequenties te verkrijgen moeten ze jaren van tevoren toestemming van een radiofrequentieverdeler vragen. Om bijvoorbeeld informatie te versturen over de stand van de maïsteelt ergens in Noord-Amerika of Rusland. Het alternatief zou zijn dat we gewoon internet aanleggen om de aarde heen met behulp van kleine routers die de satellieten met elkaar verbinden. Binnen vijf tot tien jaar gaat dit gebeuren en dat wordt dan niet bepaald door overheidsinstellingen, maar door bedrijven. We staan aan het begin van nieuwe tijden, vergelijkbaar met destijds de ontdekking van Amerika of van Australië, die onze welvaart spectaculair kunnen verbeteren. Mits we ermee omspringen op een kapitalistische, verantwoorde manier.’

Toch maar even terug naar de naaste toekomst op aarde: waag

je eens aan een voorspelling over de gevolgen van de Brexit.

‘Op korte termijn krijgt Groot-Brittannië te maken met een recessie voordat de Brexit een feit is. Dat gaan ze al merken in 2017. Dus oplopende werkloosheid en economische malaise. *The City, het financiële centrum van Londen*, is heel belangrijk voor het Verenigd Koninkrijk. Zodra het vertrek uit de EU een feit is, mogen die straks niet meer financiële diensten exporteren naar het Europese vasteland. Om verschrompeling van de City te voorkomen, is de nieuwe Britse regering er dan ook alles aan gelegen om toegang te houden tot de interne markt van de EU, waar vrij verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal geldt.’

Dat is het Noorse model waar veel Brexit-kopstukken op azen?

‘Ja, Noorwegen is geen lid van de Europese Unie, maar wel van de Europese Economische Ruimte waarvan alle EU-landen ook lid zijn en profiteert zo van bijna alle voordelen die EU-lidstaten ook hebben. Noorwegen moet zich aan zoveel EU-regels houden, dat je eigenlijk kan spreken van een stiekem Noors lidmaatschap van de EU. Kiest de Britse regering voor zo’n schijnlidmaatschap, dan lapt het de Brexit-wens van de meerderheid van de Britse bevolking aan hun laars. Hetzelfde geldt als de Britse regering de Brexit ongedaan wil maken. De Britten zitten zwaar in hun maag met de Brexit, zoveel is wel duidelijk.’

Vandaar dat premier Theresa May en minister van Buitenlandse Zaken Boris Johnson de Brexit minimaal tot 2019 willen uitstellen?

‘Zodra de Britten de officiële aanvraag indienen om de EU te verlaten, hebben het Verenigd Koninkrijk en de resterende lidstaten volgens de Europese verdragen maximaal twee jaar om te onderhandelen over het vertrek. Op dat moment gaat de klok lopen en zijn de Britten in hun eentje in het nadeel tegenover alle EU-lidstaten. De Britten hebben er alle belang bij om de boel zolang mogelijk te rekken. Ik sluit zelfs niet uit dat die Brexit er niet komt.’

Gaan we die lastige Britten straks niet missen als kiespijn?

‘Wij Nederlanders hebben de Britten heel erg hard nodig. Het VK en Nederland hebben altijd gesteld dat de EU een economische vrijhandelszone moet zijn en niet veel meer dan dat. De Fransen en Duitsers willen veel verder gaan met het versterken van de macht van de EU. Frankrijk en Duitsland zijn twee handen op één buik en daar kan Nederland zonder het VK weinig tegenin brengen. Nee, we gaan die eigenwijze Britten nog flink missen.’

NIEUWE REVU ONTMOET MATHIJS BOUMAN

Wanneer en waar? Op een wisselvallige zomerdag in de lunchroom van RTL te Hilversum.

Waarom? Omdat wij een beetje in de war zijn van de dreigende Brexit.

Verder nog iets? Bouman is een rasoptimist die ondanks de Brexit heilig gelooft in de slagkracht van de EU. Naar de anti-EU-gezinde website Geenstijl kijkt hij dan ook niet meer want daar wordt hij ‘bloedchagrijnig’ van.